

24.8.2020

Lausunto Järvikylien koulujen säästötoimenpiteisiin

Sodankylän kunnan säästötoimenpiteet kohdistuvat suunnitelmien mukaan kyläkouluihin. Päätöksiä perustellaan taloudellisella säästöllä. Me allekirjoittaneet kyläyhdistykset haluamme tuoda esille Järvikylien näkökulman näihin toimenpiteisiin sekä niiden mahdollisiin vaikutuksiin.

Esityksen mukaan Järvikylien koulujen Syväjärven yläkoulu lakkautettaisiin ja Vaalajärven koulu lopetettaisiin kokonaan. Vaalajärven koulun mukana suljettaisiin myös alueen ainoa päiväkotikoti, Pikku-Hukka. Päiväkotikoti on tärkeä alueen lapsiperheille. Ajoittain Pikku-Hukka on ollut täynnä.

Mikäli suunnitelma toteutuu ja Vaalajärven koulu ajettaisiin alas ja Syväjärven yläkoulu lakkautettaisiin pidämme erittäin suurena riskinä, että lähitulevaisuudessa myös alakoulu suljettaisiin. Näin ollen koko seudulla ei olisi mitään palveluita lapsiperheille, vaikka niitä alueella asuu. Vastoin yleistä ajatusta, kaikki työssäkäyvät eivät työskentele kylällä. Alueella on yrittäjiä, alueelle työllistyneitä sekä henkilöitä, jotka työskentelevät esimerkiksi naapurikunnan puolella, mutta asuvat järvikylissä luottaen päiväkodin ja koulun säilymiseen. Tämä asettaa perheet täysin eriarvoiseen asemaan kylällä asuvien perheiden kanssa. Sama tilanne on myös muiden kyläkoulujen osalta.

Ymmärtäisimme, jos lopetettavien tai osittaisten säästötoimenpiteiden kohteena olisi koulut, joissa ei ole oppilaita. Näin on toimittu Riipin, Sassalin ja monien muiden kyläkoulujen kohdalla. Tähän on vuosien mittaan sopeuduttu. On käsittämätöntä, että nyt suunnitellut rajut säästötoimenpiteet kohdistuisivat kouluihin, joissa on oppilaita. Alueisiin, joissa on asukkaita. Kyliin, jotka ovat aktiivisia.

Järvikylien kouluun on jo kohdistettu kunnan toimesta säästötoimenpiteitä. Syväjärven ja Vaalajärven koulut ovat vasta hallinnollisesti yhdistetty Järvikylien kouluksi. Lapsilta on evätty retket ja viime vuonna jopa luistelumahdollisuus. Alueiden kyläyhdistykset ovat koulujen tukena esimerkiksi Syväjärven nuorisoseura ja Syväjärven kyläseura ry ovat yhdessä tehneet Syväjärvelle ladun jo useana vuonna, jotta lapset pystyvät hiihtämään. Mielestämme alueemme koulut ja etenkin alueemme lapset ovat jo osallistuneet säästötalkoisiin ja olleet maksajan roolissa. On täysin kohtuutonta, jos heidän kustannuksellaan halutaan tehdä vielä lisää säästöjä.

41 % suomalaisista haluaa muuttaa maalle

Sodankylän kunta teki loistavaa työtä Äidin puheenvuoron Vaihtovuosi Sodankylässä -kampanjan kanssa. Tämän myötä luotiin positiivista imagoa Sodankylästä, syrjäkylässä asumisesta ja koko Lapista. Kunta on saanut työstä kiitosta valtakunnallisesti sekä paikallisesti.

Maaseudun tulevaisuus teetti joulukuussa 2019 selvityksen, jonka tuloksien mukaan 41% prosenttia suomalaisista suunnittelee muuttavansa maalle tai ainakin haluaisi muuttaa, jos voisi. Kyselytutkimuksen mukaan 844 000 suomalaista pohtii vakavissaan maalle muuttoa. Lisäksi suuri joukko haluaisi muuttaa maalle, mutta ei pysty. Järvikylissä tämä suuntaus on näkynyt. Lapsiperheitä on muuttanut kyliimme ja syntyvyys on noussut. Lisää tulijoita olisi, mutta vapaiden asuntojen vähyyks on rajoittanut muuttoa.

Etätöiden lisääntyminen sekä sen tuomat mahdollisuuden työ- ja yritys kentällä mahdollistavat yhä useammalle vapauden valita asuinpaikkansa muuallakin kuin kaupungeissa ja kirkonkylällä.

Kaiken tämän keskellä Sodankylän kunta haluaa antaa ”tappotuomion” aktiivisille syrjäkylille. Liian usein Sodankylässä kuten muissakin kunnissa tehdään päätökset todella lyhytnäköisesti, eikä haluta tai osata katsoa huomista pidemmälle. Toivomme, että tässä kohtaa osaisimme toimia toisin ja koko kunnalle annetaan mahdollisuus elää.

Kyläkoulujen vahvuudet

Syväjärven koulu on remontoitu 2000-luvun alussa. Koulu hyvä kuntoinen, se kerta toisensa jälkeen mainittu Sodankylän alueen parhaassa kunnossa olevana kouluna. Koulun sisätilat ovat

siistit ja sisäilma on puhdas. Tämä ei ole itsestään selvyyttä missään kunnassa. Tämä tiedetään myös Sodankylässä.

Kyläkoulut pystyvät tarjoamaan yksilöllistä opetusta. Suurissa kouluissa ei pystytä vastaamaan yhtä tehokkaasti oppilaiden yksilöllisiin tarpeisiin. Syväjärven ja Vaalajärven kouluissa opetus on laadukasta ja henkilökunta rautaisia ammattilaisia ja sitoutuneita työhönsä. Lapset viihtyvät kouluissa ja mahdollisiin ongelmatilanteisiin pystytään puuttumaan nopeasti ja tehokkaasti. Järvikylien koulut mahdollistavat myös monien erilaisten oppilaiden opetuksen, jotka ovat tehostetun tai erityisen tuen piirissä. Pienryhmä opetusta parhaimmillaan ilman pienryhmää, sillä luokkakoot ja yhdysluokat tarjoavat oppilaille joustavan mahdollisuuden käydä koulua. Onko kukaan laskenut, kuinka paljon tulisi maksamaan, jos kaikki nyt tehokkaampaa tukea saavat oppilaat siirrettäisiin kirkonkylälle kouluun? Jo nyt täynnä olevat erityisopetusluokat ja pienryhmät kasvavat entisestään.

Olemme keskustelleet Järvikylien koulun opettajien kanssa opetuksen tilasta. Esimerkiksi Syväjärven molemmat alakoulun opettajat ovat lukeneet/lukemassa aineopintoja, mikä edesauttaa sitä tilannetta, että kun osa lehtoreista/aineenopettajista eläköityy, he pystyvät opettamaan jatkossa tiettyjä aineita, eikä kyliltä tarvitse kulkea tiettyjä aineenopettajia ollenkaan. Myös etäopetuksen mahdollisuuteen suhtaudutaan positiivisesti.

Pienemmissä yksiköissä turvallisuuden säilyttäminen pystytään toteuttamaan suuryksiköitä paremmin. Tämänhetkinen Koronapandemia on pelottava esimerkki siitä, millaisia haasteita nykypäivänä ja todennäköisesti tulevaisuudessa kohtaamme. Kuvitteellisessa tilanteessa voidaan ajatella, miten keväällä koulujen avaamisessa koronapandemian keskellä olisi pystytty toimimaan turvallisesti ja ohjeistusten mukaan, jos tämä säästötoimenpide olisi jo toteutettu ja lähes koko kunnan oppilaat olisivat pakattu suuryksiköihin kirkonkylälle.

Koulujen lakkauttamisen seuraukset

Suunnitellut säästötoimenpiteet eivät koske Järvikylien osalta vain Syväjärveä tai Vaalajärveä. Koulujen lakkauttaminen olisi väistämättä tappoisku koko järvikylien alueelle. Kylien kehittäminen, elinvoimaisena pitäminen sekä nykyisistä asukkaista huolehtiminen kävisi kyseisten ratkaisujen jälkeen mahdottomaksi.

Kyliä kehoitetaan ja kannustetaan kehittämään kyliä mm. erilaisten hankkeiden kautta. Näin myös kylissä tehdään. Talkootunteja tehdään valtava määrä, jotta kylät olisivat eläviä. Tähänkin on sopeuduttu; talkootyöt lisäävät yhteishenkeä, sanotaan.

Molemmat järvikylän koulut tekevät yhteistyötä kylän ikäihmisten kanssa. Molemmissa kouluissa on toteutettu lasten ja senioreiden kohtaamisia ja yhteisiä tapahtumia. Tämä tukee myös ikäihmisten jaksamista. Toiminnasta on saatu paljon kiitosta niin lapsilta, vanhuksilta kuin omaisilta. Kaikkea ei voi mitata rahassa kysymys on myös elämänlaadusta.

Miksi kiirehtiä nyt lakkauttamaan elinvoimaista sydäntä? Jos oppilaiden määrä vähenee liiaksi vuosien päästä, koululle voidaan tuoda varhaiskasvatustoimintaa, ikä-ihmisten palveluita ja kerhotoimintaa. Tälläkin hetkellä Syväjärven koululla toimii kotihoitoyksikkö ja väestön ikääntymisen myötä tällainen toimintaa tarvitsee enenevässä määrin tilaa. Ei ole hyvä, että kaikki palvelut vauvasta vaariin tuodaan pelkästään keskustaan, sillä eihän Sodankylän kunta ole yhtä kuin Sodankylän keskusta? Vai onko?

Syrjäkylissä elämä on usein erilaista kuin keskustassa. Aikuiset lapset huolehtivat usein omien lastensa lisäksi myös iäkkäät vanhempansa ja mahdollisesti myös naapurin vanhuksen. Mikäli lapsiperheet katoaisivat järvikylistä jäisi useita ikäihmisiä vailla tukiverkkoa ja tärkeää lähikontaktia. Uskomme, että tämän myötä ikäihmisten kotiavun määrä kasvaisi ja kotona asumisen pituus vähenisi. Tämä taas toisi kunnalle kustannuksia toisesta päästä. Paljonko maksaa esimerkiksi yhden vanhuksen laitospaikka? Ja onko kunnalla edes resursseja vastata tulevaan väestön ikääntymiseen?

Säästötoimenpiteiden sijaan kunnan tulisi asettaa kyläkoulujen oppilaat samanarvoiseen asemaan kylän koululaisten kanssa. Kun lapset saavat varttua ja opiskella turvallisessa ympäristössä

saaden laadukasta opetusta, näkyy tämä säästöinä myöhemmässä vaiheessa. Kunnan tulisi myös tukea perheitä, joissa eletään usean sukupolven kanssa ja luoda edellytykset, että tämä on ylipäättään mahdollista. Ilman toimivaa kouluverkkoa ja varhaiskasvatusmahdollisuutta tämä ei ole mahdollista.

Kieringistä on matkaa Tähtikunnan koululle 70 kilometriä. Kyse ei ole nelostiestä, vaan 2 ja 3 tasojen teistä, joilla meno ei ole niin jouhevaa, kuin nelostietä pitkin. Niinpä osa meidän oppilaista ovat yhtä kaukana periaatteessa kuin Vuotson koulun oppilaat, jonka oppilaan kulkisivat parempi kuntoista ja talvisin hyvin aurattua nelostietä pitkin. Toivomme, että käytte tutustumassa reittiin ja miettiä itsenne istumaan päivästä toiseen tunteja autossa, joka kaartaa ja kiertää pieniä teitä pitkin.

Uskomme ja luotamme, että kuntamme päättäjillä on sydäntä ja näkemystä annettuja säästölukuja pidemmälle ja asia nähdään suurempana kokonaisuutena. Virkoja voi supistaa ja perustaa uudelleen, mutta kun koulu ajetaan alas, se ei ikänä enää ala uudelleen. Pohjimmiltaan nyt tehdään isoja arvovalintoja, halutaanko koko Sodankylän pitää asuttuna?

Riipin kyläyhdistys ry

Syväjärven kyläseura ry

Vaalajärven kyläyhdistys ry

Sassalin kyläseura ry

Kieringin kyläseura ry

Kieringin kehitys ry

Uimaniemen kyläseura ry

Syväjärven koulun vanhempain toimikunta

Kaarto-Hinganmaan kyläseura ry

Lisätietoja:

Eliisa Lintula

p. 045 355 7775